

Sygn. akt XIV C 592/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy XIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SR Agata Anna Borucka
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2020 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa J. G.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

- zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda J. G. kwotę 1.781,28 zł (tysiąc siedemset osiemdziesiąt jeden złotych 28/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 maja 2018 r. do dnia zapłaty;
- w pozostałej części powództwo w zakresie żądania głównego i odsetek oddala;
- zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda J. G. kwotę 200 zł (dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia SR Agata Anna Borucka

Sygn. akt XIV C 592/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 marca 2020 roku powód J. G. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) Bank (...) S.A. kwoty 1.790 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 27 kwietnia 2018 roku do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że 11 czerwca 2014 roku jako konsument zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego Banku umowę kredytu gotówkowego w kwocie 79.168,00 złotych na dowolny cel konsumpcyjny niezwiązany z działalnością gospodarczą. Wskazał, że zobowiązał się do spłaty przedmiotowego kredytu w miesięcznych ratach, z których ostatnia miała być płaconą 10 czerwca 2021 roku, jednak całość kredytu spłacił w dniu 27 kwietnia 2018 roku. Dodał, że mimo wcześniejszej spłaty pozwany nie zwrócił mu kosztów prowizji od udzielonego kredytu. Zdaniem powoda prowizja stanowi część całkowitego kosztu kredytu i w związku z tym, wobec wcześniejszej spłaty kredytu, powinna podlegać zwrotowi w części proporcjonalnej do okresu o jaki został skrócony czas trwania umowy. Powód jako podstawę prawną swojego roszczenia wskazał art. 49 ust. 1 i art. 5 ust. 6 ustawy z 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (dalej: ukk). Odwoływał się także do art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego

i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 roku (dalej: Dyrektywy 2008/48/WE) oraz do stanowiska Rzecznika (...). Podniósł, że wcześniejsza spłata kredytu zredukowała koszty jakie poniósł pozwany w związku z jego udzieleniem.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Motywując swoje stanowisko podniósł, że powództwo jest niezasadne, bowiem zwrot kosztów kredytu zgodnie z art. 49 ust. 1 ukk obejmuje wyłącznie te koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Zdaniem pozwanego prowizja za udzielenie kredytu, do takich kosztów nie należy, bowiem jest świadczeniem jednorazowym związanym z procesowaniem wniosku kredytowego, stanowi koszt jednorazowej czynności związanej z udzieleniem kredytu – rozpatrzeniem wniosku, zawarciem umowy i udostępnieniem środków pieniężnych i spłata kredytu przed terminem nie ma wpływu na powstały koszt powyższych jednorazowych czynności realizowanych przez bank na początku stosunku umownego. Wskazał, że prowizja jest ustalana przez bank w relacji do wysokości udzielanego kredytu a nie okresu jego trwania i stanowi ona wynagrodzenie Banku za udostępnienie kapitału w określonej wysokości, a nie za korzystanie z kapitału. Strona pozwana powołała także liczne orzeczenia sądów powszechnych które zapadły na kanwie analogicznego stanu faktycznego jak w niniejszej sprawie.

Po zmianie s. Referenta na podstawie art. 15 zzs1 pkt 2 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa (...)2 (Dz.U. 2020.875) zarządzono przeprowadzenie posiedzenia niejawnego w sprawie, a żadna ze stron powyższemu zarządzeniu się nie sprzeciwiła.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 11 czerwca 2014 roku J. G. zawarł z (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. będącego poprzednikiem prawnym powoda umowę nr (...) kredytu gotówkowego na cel konsumpcyjny w kwocie 74.584 złotych (dalej: umowa). Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu określona została na 9,97 %. Zgodnie z § 9 umowy kredytobiorca zobowiązany był do zapłaty prowizji za udzielenie kredytu w wysokości 3.958,40 złotych. Całkowita kwota kredytu określona została na kwotę 79.168 złotych. J. G. zobowiązał się do spłaty przedmiotowego kredytu w 84 miesięcznych ratach płatnych od 10 lipca 2014 roku do 10 czerwca 2021 roku.

D. ód: odpis umowy kredytu – k. 4-4v

W dniu 27 kwietnia 2018 roku J. G. spłacił zobowiązane wynikające z kredytu w całości.

Bezsporne, a ponadto dow ód – k. 5

J. G. zwrócił się do (...) Bank (...) S.A. o proporcjonalny zwrot kosztów prowizji uruchomienia kredytu. Bank jednak nie uznał przedmiotowego roszczenia.

Bezsporne – a nadto pisma k.6,7

Wobec negatywnego rozpatrzenia reklamacji przez bank powód J. G. zwrócił się do Rzecznika (...) o zajęcie stanowiska w sprawie rozwiązania sporu z podmiotem rynku finansowego. Bank w odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika (...) podtrzymał dotychczasową argumentację, której Rzecznik odmówił słuszności.

Bezsporne – a nadto pismo k. 13-14

Pozwany (...) Bank (...) S.A. jest następcą prawnym (...) Bank (...) S.A. w W..

Bezsporne – k. 39-66v

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów w postaci: kopii umowy, dowodu spłaty zobowiązania oraz pism wymienianych między stronami oraz Rzecznikiem Finansowym, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron i stanowiły podstawę do poczynionych w sprawie ustaleń.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało w znacznej części na uwzględnienie, zaś twierdzenia strony pozwanej zawarte w odpowiedzi na pozew uznać należało za chybione i oparte na nieaktualnym stanie prawnym. Wszystkie orzeczenia na które w odpowiedzi na pozew powoływał się pozwany, niewiążące zresztą Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, wydane zostały przed podjęciem uchwały przez Sąd Najwyższy w sprawie III CZP 45/19.

W przedmiotowej sprawie podkreślić należy, że odpowiedzialność pozwanego względem powoda wynika z art. 3 ust. 1. ustawy o kredycie konsumenckim, z dnia 12 maja 2011 r. (Dz.U.2011.126.715), w której przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, w zw. z art. 720 k.c., z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum.

Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim transponuje do polskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę 87/102/EWG (dalej jako Dyrektywa 2008/48/WE). Zgodnie z art. 49 ust. 1 u.k.k. w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Według art. 49 ust. 2 tej ustawy w przypadku spłaty części kredytu przed terminem określonym w umowie, ust. 1 stosuje się odpowiednio. Prawodawca unijny w art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE przyjął, że konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Z kolei art. 5 pkt 6 u.k.k. definiując całkowity koszt kredytu, określa go jako „wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach, - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta”, a jego wspólnotowy odpowiednik - art. 3 pkt g dyrektywy 2008/48/WE - wskazuje, że „całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta” oznacza wszystkie koszty łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, które to koszty znane są kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów notarialnych; uwzględniane są tu także koszty usług dodatkowych związanych z umową o kredyt, w szczególności składki z tytułu ubezpieczenia, jeżeli, dodatkowo, zawarcie umowy dotyczącej usługi jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach. Artykuł 22 Dyrektywy 2008/48/WE, zatytułowany „Harmonizacja i bezwzględnie wiążący charakter niniejszej dyrektywy” w ust. 1 stanowi, że „W zakresie, w jakim niniejsza dyrektywa zawiera zharmonizowane przepisy, państwa członkowskie nie mogą utrzymywać w swoim prawie krajowym ani wprowadzać do niego przepisów odbiegających od tych, które zostały ustanowione w niniejszej dyrektywie”. Przystępując do Unii Europejskiej, Polska, na mocy Traktatu Ateńskiego zawartego 16 kwietnia 2003 r., od dnia akcesji jest związana postanowieniami traktatów założycielskich i wspólnotowych aktów prawnych przyjętych przed dniem przystąpienia. W konsekwencji Polska stała się również adresatem dyrektyw, o ile są one skierowane do wszystkich państw członkowskich. W zakresie umów o kredyt konsumencki taką powszechną dyrektywą jest Dyrektywa 2008/48/WE. Uwzględniając powyższe relacje pomiędzy prawem unijnym i prawem krajowym należy podnieść, że już po przedstawieniu niniejszego zagadnienia, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ((...)) wyrokiem z 11 września 2019 r. 6 w sprawie C-383/18 (...) sp. z o.o. przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej im. F. S., (...) Bank S.A. oraz (...) S.A. dokonując wykładni art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 2008/48/WE wskazał, że przepis ten należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia (...)

podniósł, że art. 3 lit. g) omawianej dyrektywy definiuje „całkowity koszt kredytu” jako obejmujący wszystkie koszty, łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, które to koszty znane są kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów notarialnych. Definicja ta nie zawiera zatem żadnego ograniczenia dotyczącego okresu obowiązywania danej umowy o kredyt. Ponieważ analiza porównawcza różnych wersji językowych art. 16 ust. 1 Dyrektywy (...) nie pozwala na ustalenie dokładnego zakresu przewidywanej przez ten przepis obniżki całkowitego kosztu kredytu, (...) odwołując się do swego utrwalonego orzecznictwa uwzględnił przy dokonaniu wykładni tego przepisu prawa Unii nie tylko jego brzmienie, ale także kontekst oraz cele regulacji, której część on stanowi. Odnosząc się do tego kontekstu przypomniał, że art. 8 dyrektywy 87/102, która została uchylona i zastąpiona przez dyrektywę (...), przewidywał, że konsument „zgodnie z prawem przewidzianym w państwie członkowskim [...] ma prawo do słusznego zmniejszenia całkowitego kosztu kredytu”. Natomiast art. 16 ust. 1 dyrektywy (...) skonkretyzował prawo konsumenta do obniżenia kosztu kredytu w przypadku przedterminowej spłaty poprzez zastąpienie ogólnego pojęcia „słusznego zmniejszenia” bardziej precyzyjnym pojęciem „obniżki całkowitego kosztu kredytu” i dodanie, że owa obniżka powinna dotyczyć „odsetek i kosztów”. Jeśli chodzi o cel dyrektywy (...) uznał, że polega on na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 6 czerwca 2019 r., S., C-58/18, EU:C:2019:467, pkt 28 i przytoczone tam 7 orzecznictwo). Ów system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania (zob. podobnie wyrok z dnia 21 kwietnia 2016 r., R. i R., C-377/14, EU:C:2016:283, pkt 63). Ochronę tę ma gwarantować art. 22 ust. 3 Dyrektywy (...) zobowiązujący państwa członkowskie do zapewnienia, aby przepisy, które przyjmują one w celu wykonania dyrektywy, nie mogły być obchodzone poprzez sposób formułowania umów. W ocenie (...) skuteczność prawa konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu byłaby osłabiona, gdyby obniżenie kredytu mogło ograniczyć się do uwzględnienia jedynie kosztów przedstawionych przez kredytodawcę jako zależne od okresu obowiązywania umowy, wysokość i podział kosztów są określane jednostronnie przez bank, a rozliczenie kosztów może obejmować pewną marżę zysku. (...) podzielając opinię rzecznika generalnego podkreślił, że zakres swobody działania, jakim dysponują instytucje kredytowe w swoich rozliczeniach i organizacji wewnętrznej, w praktyce bardzo utrudnia określenie przez konsumenta lub sąd kosztów obiektywnie związanych z okresem obowiązywania umowy. Według (...) włączenie kosztów, które nie zależą od okresu obowiązywania umowy, do obniżki całkowitego kosztu kredytu nie może w sposób nieproporcjonalny działać na niekorzyść kredytodawcy. Jego interesy są uwzględniane w drodze, po pierwsze, art. 16 ust. 2 Dyrektywy (...), który przewiduje prawo kredytodawcy do otrzymania rekompensaty za ewentualne koszty bezpośrednio związane z przedterminową spłatą kredytu, oraz po drugie, art. 16 ust. 4 tej Dyrektywy, który przyznaje państwom członkowskim dodatkową możliwość zapewnienia, aby rekompensata była dostosowana do warunków kredytu i warunków rynkowych dla ochrony interesów kredytodawcy. (...) zauważył też, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu kredytodawca wcześniej odzyskuje pożyczoną sumę, która jest wówczas dostępna do celów ewentualnego zawarcia nowej umowy o kredyt. Uwzględniając powyższe rozważania (...) odpowiedział na pytanie prejudycjalne, że art. 16 ust. 1 Dyrektywy (...) należy interpretować w ten sposób, iż prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku 8 wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Zgodnie ze stanowiskiem (...), redukcja całkowitego kosztu kredytu obejmuje także koszty o charakterze jednorazowym, których wysokość nie ma żadnego związku z okresem kredytowania. Kompetencja do dokonania przez (...) wiążącej wykładni omawianej Dyrektywy wynika z treści art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz. Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47 dalej (...)). Zgodnie z jego treścią Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym o wykładni Traktatów oraz o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii, co oznacza, że dokonana przez Trybunał wykładnia wspomnianych aktów ma charakter wiążący. Jeżeli zatem (...) dokonał wykładni konkretnego przepisu prawa unijnego, np. zawartego w dyrektywie, przesądzając, który z dwóch lub więcej potencjalnie wchodzących w grę sposobów rozumienia tego przepisu uważa za prawidłowy to taki sam sposób interpretacji powinien być przyjmowany w później wydawanych wyrokach sądów krajowych, w których znajdzie zastosowanie ten przepis. W wyroku z dnia 13 listopada 1999 r., w sprawie C-106/89 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że wynikające z dyrektywy zobowiązanie państw członkowskich do osiągnięcia rezultatu przewidzianego przez dyrektywę, podobnie jak przewidziany na mocy art. 5 Traktatu (przenumerowanego przez Traktat z Amsterdamu na art. 10 WE [a po wejściu w życie Traktatu z Lizbony - na art. 4 ust. 3 (...)]) obowiązek podjęcia

wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania tego zobowiązania, ciąży na wszystkich organach państw członkowskich, w tym, w ramach ich jurysdykcji, również na sądach. Wynika stąd, że stosując prawo krajowe, bez względu na to, czy sporne przepisy zostały przyjęte przed czy po wydaniu dyrektywy, sąd krajowy, który musi dokonać jej wykładni, powinien tego dokonać, tak dalece jak to tylko możliwe, zgodnie z brzmieniem i celem dyrektywy, po to, by osiągnąć przewidywany przez nią rezultat, i w ten sposób zastosować się do wymogów przepisu art. 189 akapit trzeci Traktatu (przenumerowanego przez Traktat 9 z A. na art. 249 akapit trzeci WE (a po wejściu w życie Traktatu z Lizbony - na art. 288 akapit czwarty (...)). Zasada powszechnego związania wykładnią prawa unijnego dokonana przez (...) wynika z istoty i funkcji postępowania prejudycjalnego oraz autonomii prawa unijnego względem prawa krajowego znajduje potwierdzenie w orzecznictwie samego Trybunału (zob. wyroki: z dnia 27 marca 1980 r., 61/79; z dnia 4 czerwca 2009 r., C-8/08, 10 kwietnia 1984 r., C-14/83, oraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. m. in. wyroki z dnia 10 kwietnia 2019 r., II UK 504/17, z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2018 r., III UZP 4/18, OSNP 2018 nr 12, poz. 165). Orzeczenie (...), wiąże sądy krajowe, skoro wydanie przez sąd krajowy orzeczenia z oczywistym naruszeniem wyroku (...) może stanowić podstawę odpowiedzialności państwa członkowskiego za szkody wyrządzone jednostkom wskutek naruszenia prawa wspólnotowego (zobacz np. wyrok ETS z 30 września 2003 r., w sprawie C-224/01 K., pkt 56 i 57).

(...) w wyroku z dnia 11.09.2019 r. (C-383/18) wskazał sądom krajowym metodę obliczenia jaką należy zastosować w celu dokonania obniżki całkowitego kosztu kredytu. Przyjął, że polega ona na uwzględnieniu całości kosztów poniesionych przez konsumenta, a następnie obniżenie tej kwoty proporcjonalnie do pozostałego okresu obowiązywania umowy. Kierując się powyższą zasadą Sąd dokonał następujących obliczeń.

Powód zaciągnął zobowiązane na okres siedmiu lat tj. od 11.06.2014 r. do 10.2021 r. Sąd przyjął, że rok to z dokładnością 365,24 dni z wyjątkiem roku przestępnego kiedy to liczba dni wynosi 366 (takimi latami w przedmiotowej sprawie był 2016 i 2020 r.) Łącznie zatem liczba dni na jaki została zwarta umowa wynosiła 2.558,25. Za cały okres obowiązywania umowy prowizja wynosiła 3.958,40 zł. Tymczasem powód dokonał całkowitej spłaty zobowiązania w dniu 27.04.2018 r. zatem do zakończenia umowy pozostało łącznie 1.140,48 dni (365,24 dni x 2 + 366 = 1140,48). Sąd dokonał zatem proporcjonalnego rozliczenia opłaty według następującego równania:

$$2.558,25 = 100\%$$

$$1.140,48 = x$$

$$2.558,25 x = 1.140,48 x 100\%$$

$$x = 45\%$$

Skoro prowizja za cały okres obowiązywania umowy opiewała na kwotę 3.958,40 zł to 45% z ww. kwoty za okres pozostały do czasu zakończenia umowy stanowiła kwota 1.781,28 zł i taką też kwotę Sąd zasądził w pkt 1 wyroku.

Zasadny był natomiast zarzut pozwanego dotyczący wskazania przez powoda nieprawidłowej daty początkowej naliczania odsetek. Sąd zważył bowiem, że w myśl art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z treści umowy (§ 3 pkt 5) wynikało wprost, że w przypadku wcześniejszej spłaty całości kredytu Bank dokona rozliczenia w terminie 14 dni od dnia dokonania wpłaty na rachunek kredytu. Dlatego też Sąd uznał, że datą początkową w której pozwany spóźnił się ze spełnieniem świadczenia był dzień 12 maja 2018 r a nie jak wskazano w pozwie 27.04.2018 r. mając powyższe w tym zakresie powództwo oddalił.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając nimi pozwanego jako przegrywającego sprawę w całości. Jedynymi kosztami poniesionymi przez powoda była opłata od pozwu w wysokości 200 zł, a powód przegrał sprawę w nieznaczej części.

Sędzia SR Agata Anna Borucka